

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Вісник аграрної науки Причорномор'я

Науково-теоретичний фаховий журнал

Видається Миколаївським державним аграрним університетом

Вип. № 1, т.1 (25)

2004 р.

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

УДК 631.14.636.32/38

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВІВЧАРСТВА НА МИКОЛАЇВЩИНІ

І.Н.Топіха, доктор економічних наук, професор

К.Д.Самойлик, кандидат економічних наук, доцент

Миколаївський державний аграрний університет

Для успішної реалізації аграрної реформи в державі необхідно забезпечити розвиток всіх галузей сільського господарства. Проте за період переходу до ринкових умов і реформування галузь тваринництва зазнала значного занепаду. І особливо це позначилося на розвитку вівчарства, яке, завдяки високим біологічно-господарським якостям, може бути одним із конкурентних в тваринництві.

На думку В.Я.Месель-Веселяка, ніяка раціональна господарська структура не може працювати ефективно без надійного економічного механізму господарювання. Низькі ціни на продукцію галузі, які не відповідають вартості виробленої продукції і високі ціни на товари, роботи й послуги, що одержує сільське господарство, призвели до значної збитковості [1].

Аграрне перетворення на селі поки що не позначилось на розвитку галузі вівчарства. Поголів'я овець дещо стабілізувалось за рахунок покращання його відтворення (табл.1).

Таблиця 1

Розвиток вівчарства в господарствах Миколаївської області

Показники	1990 р.	1995 р.	2000 р.	2001 р.	2002 р.
Поголів'я овець в усіх категоріях господарств, тис. голів	390,3	163,7	20,8	20,2	21,6
в тому числі вівцематки і ярки	141,6	72,5	11,7	10,9	9,8
Одержано ягнят від 100 вівцематок, голів	90	70	52	90	83
Середній настриг вовни на 1 вівцю, кг: всі категорії господарств	3,9	3,2	2,6	3,5	3,2
сільськогосподарські підприємства	3,9	3,1	2,3	3,2	2,9

Дані таблиці 1 показують, що поголів'я овець порівняно з 2000-2001 р.р. дещо збільшилося. Це сталося за рахунок покращання використання маточного поголів'я (вівцематок), які в структурі стада займають майже 50%. Якщо у 2000 р. на 100 вівцематок було отримано лише 52 ягнята, а падіж складав 2,4%, то в 2001 р. — 90, а в 2002 р. — 83 ягняти, а падіж відповідно 1,5 і 1,1% [3].

За рахунок зменшення групи кормових культур, які в структурі посівів у 2002 р. склали лише 11,1%, проти 34,7% в 1990 р., тваринницької галузі, а особливо вівчарство, не забезпечуються необхідними кормами.

Витрати кормів на середньорічну вівцю в області складають близько 3 ц кормових одиниць, що забезпечує потреби овець в кормах на 55-60%. У результаті продуктивність овець залишається дуже низькою. У 1990 р. середній настриг вовни на одну вівцю в усіх господарствах області складав 3,9 кг, в 2002 році — 3,2 кг, а в сільськогосподарських підприємствах — лише 2,9 кг. Це і слугувало основною причиною зменшення виробництва вовни і в 2002 році (табл.2).

Показники таблиці 2 свідчать, що у виробництві вовни значну роль відіграють сільськогосподарські підприємства. Тут виробляється більше 60%. Проте цей показник постійно зменшується. Якщо у 1990 році частка господарств населення в загальному виробництві вовни складала лише 3%, то в 2002 році — 39%, але в масі і тут скорочення відбулося на 36%.

Таблиця 2

Виробництво та реалізація вовни в господарствах Миколаївщини

Показники	Роки				
	1990	1995	2000	2001	2002
Вироблено вовни, т всі категорії господарств	1660	759	99	76	70
в тому числі сільськогосподарські підприємства	1618	673	75	52	43
господарства населення	42	86	24	24	27
В % до загального виробництва: сільськогосподарські підприємства	97	89	76	68	61
господарства населення	3	11	24	32	39
Реалізовано вовни сільськогосподарськими підприємствами, т	1617,0	421,2	70,1	23,8	30,2

Залишається не відрегульованим питання реалізації продукції вівчарства і, зокрема, вовни. Із загального обсягу виробленої вовни реалізується в останні роки 50-70% (табл.2). При цьому значно змінилися канали реалізації. Якщо в 1990 році вся вовна здавалась переробним підприємствам, то тепер основним каналом збуту є ринок (табл.3).

Таблиця 3

Структура реалізації вовни сільськогосподарськими підприємствами Миколаївщини за каналами

Канали реалізації	Роки				
	1990	1995	2000	2001	2002
Переробні підприємства	100	36,2	-	18,5	-
Ринок	-	60,7	98,7	59,2	76,2
Населення	-	-	0,9	7,6	-
Інші канали, включаючи бартерну форму розрахунків	-	3,1	0,4	14,7	23,8

Дані таблиці 3 також показують, що, починаючи з 2000 року, майже вся вовна реалізується на ринку.

У результаті реформування в області було створено 409 різних агроформувань з державною та недержавною формами господарювання. З усієї кількості лише 38 господарств, або 9,3%, займаються вівчарством, в державних формуваннях цю галузь ліквідовано (табл.4).

Показники (табл. 4) свідчать, що у всіх агроформуваннях поголів'я овець не перевищує 1000 голів. Продуктивність праці низька, а собівартість продукції значно перевищує дохід від реалізації продукції, галузь є збитковою.

Великі витрати праці на виробництво продукції вівчарства зумовлені також критичним станом матеріально-технічної бази галузі. Основні фонди тут зношені більше як на 80%, не надходять нові технічні засоби і устаткування, а тому всі виробничі процеси виконуються вручну. В структурі затрат на виробництво продукції на корми припадає близько 60%, а тому створення кормової бази — основа для підвищення продуктивності овець та скорочення затрат на одиницю продукції.

Таблиця 4

**Основні економічні показники розвитку вівчарства
в сільськогосподарських підприємствах за організаційно-правовими
формами господарювання в Миколаївській області, 2002 р.**

Показники	Господарські товариства	Приватні підприємства	Виробничі кооперативи	Державні	Інші
Кількість господарств	20	15	2	-	1
Вироблено на 1 господарство, ц приросту вовни	32,3 13,3	28,5 9,9	- 2	- -	- 1,9
Затрати праці на 1 ц, люд.-год. приросту вовни	257 317	204 284	- 750	- -	- 685
Собівартість 1 ц, грн. приросту вовни	543,50 1365	674,47 1611	- 2000	- -	- 1800
Рівень збитковості, % приросту вовни	-34,7 55,9	38,8 75,7	- 83,3	- -	- 78,0

Крім цього, реалізаційні ціни дуже низькі, а тому не можуть забезпечити покриття виробничих затрат в галузі.

За даними статистики [3], середні ціни за центнер фізичної маси вовни в 2002 р. в порівнянні з 2000 р. скоротилися на 18%,

а з 2001 р. — на 30% і склали лише 286,4 грн.

Таким чином, основними причинами збитковості галузі вівчарства є відсутність дієвої державної політики в питанні зацікавленості господарств у виробництві продукції вівчарства, розбалансованість ринку продукції, відсутність необхідної кормової бази, низькі продуктивність овець та продуктивність праці, висока собівартість, низькі ціни реалізації.

Для відродження галузі вівчарства необхідно:

- підвищувати продуктивність овець на основі покращання рівня годівлі, інтенсивного відтворення та концентрації поголів'я в господарствах, які мають природні та культурні пасовища;
- зниження собівартості продукції;
- підвищення продуктивності праці;
- вирішення в т.ч. і на державному рівні питань створення інтегрованих формувань, до яких належать сільськогосподарські виробники сировини, переробні підприємства і торгівельні організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного сектора України: здобутки і проблеми // Економіка АПК. – 2003. № 5. – С. 3-8.
2. Саблук П.Т. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. – К., 2002. – 647 с.
3. Сільське господарство Миколаївщини. – Миколаїв, 2003.

УДК 631.1

ДОСЛІДЖЕННЯ СКЛАДУ ХАРЧОВОГО РАЦІОНУ

І.В. Кушнір, кандидат економічних наук

Миколаївський державний аграрний університет

Дослідження харчового раціону населення країни, регіону чи світу в цілому дозволяють визначити рівень добробуту, соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-політичної території. Поліпшення харчування забезпечує найбільш якісне